

Nr 122

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss kronoegendom jämte i ämnet väckt motion.

(3:e avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 144, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 7 april 1961, föreslagit riksdagen att godkänna av departementschefen förordat förslag till avtal angående försäljning av kronoegendomen Runö gård.

Vid 1956 års riksdag fattades beslut om att fångvårdsanstalten Långholmen skulle ersättas med två nya centralanstalter, av vilka den ena skulle uppföras i Stockholmstrakten. Tillika beslöts att såsom ett första led i förverkligandet av dessa planer förvärva jordbruks- och skogsegendomen Runö gård i Österåkers kommun för en köpeskilling av en miljon kronor. Samtidigt igångsatte fångvårdens byggnadskommitté arbetet med den närmare planeringen och utformningen av anstalten. Under arbetets gång befanns det nödvändigt att verkställa kompletterande grundundersökningar av markområdet. Dessa undersökningar, som utförts genom byggnadsstyrelsens försorg, har givit till resultat att betydande kostnader, av styrelsen uppskattade till sammanlagt 4,5 miljoner kronor, skulle uppstå för grundförstärkningsarbeten på området.

Dåvarande departementschefen utverkade därför Kungl. Maj:ts uppdrag åt fångvårdens byggnadskommitté att verkställa undersökning och inkomma med förslag till eventuell ny förläggningsplats för anstalten. På förslag av Kungl. Maj:t i 1960 års statsverksproposition har riksdagen under åberopande av vad statsutskottet anfört i sitt utlåtande 1960:100, vari utskottet icke funnit anledning till erinran mot eller särskilt uttalande om förslaget, anvisat medel för eventuellt nytt markförvärv. Fångvårdens byggnadskommitté har funnit goda förutsättningar föreligga att kunna uppföra anstalten på annan lämpligare mark inom Österåkers kommun. Härigenom skulle även i fortsättningen kommunens intresse av en statlig anläggning inom dess gränser bli tillgodosett. Domänstyrelsen har funnit det icke motiverat att behålla Runö gård i allmän ägo för uteslutande jordbruksändamål. Under sådana förhållanden anser departementschefen sig böra tillstyrka kommitténs förslag att kronan avhänder sig egendomen.

Enligt det av byggnadskommittén med John Mattson Byggnadsaktiebolag, Stockholm, träffade preliminära avtalet om försäljning av Runö gård, avser

bolaget att utnyttja området för bostadsbyggande och annan bebyggelse. Områdets lämplighet för bostadsbebyggelse har vitsordats av såväl bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnden som av kommunen. Den senare har även givit uttryck för att en exploatering av området för bostadsändamål sammanfaller med de kommunala önskemålen. Enligt departementschefens mening bör det ligga i statsmakternas intresse att egendomen vid en försäljning kommer till en ur det allmännas synpunkt godtagbar användning. Denna förutsättning torde mot bakgrunden av de lämnade uppgifterna få anses vara för handen.

Som statskontoret framhållit täcker den avtalade köpeskillingen — 1 050 000 kronor — de nominella kostnaderna för egendomens förvärvande ävensom domänstyrelsens beräknade merkostnader för egendomens förvaltning fram till tillträdesdagen den 14 mars 1962 men däremot icke ränta å köpeskillingen. Staten skulle alltså göra en viss förlust vid försäljningen. För egen del anser departementschefen att de bostadspolitiska synpunkterna bör tillmätas avgörande betydelse vid bestämmande av köpeskillingens storlek, i synnerhet som den avsedda bostadsbebyggelsen för sitt genomförande torde kräva statlig belåning. Vid den bedömning av den föreslagna köpeskillingen som bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnden var för sig har verkställt på grundval av tillgängligt material har båda myndigheterna lämnat densamma utan erinran. Departementschefen förordar att kommitténs förslag även i denna del godtages. Ej heller övriga bestämmelser i avtalsförslaget föranleder erinran från hans sida.

I en i andra kammaren av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.* väckt motion (II: 791) har hemställts, att Kungl. Maj:ts proposition nr 144 avslås och att egendomen Runö gård i Österåkers kommun hembjudes kommunen eller i Stor-Stockholm samverkande kommuner på villkor, som möjliggör ett förvärv av egendomen i fråga.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet. 1956 års riksdag anvisade ett belopp om en miljon kronor för förvärv av ett område i Österåkers kommun, avsett som förlägningsplats för en av de centralanstalter som skall ersätta anstalten Långholmen. Med hänsyn till de omfattande grundförstärkningar — av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknade till cirka 4,5 miljoner kronor — som senare visade sig komma att krävas för områdets utnyttjande för ändamålet, anvisade föregående års riksdag ett belopp om 500 000 kronor för eventuellt nytt markförvärv. Sedan fångvårdens byggnadskommitté numera funnit goda förutsättningar föreligga att kunna uppföra ifrågavarande anstalt på annan lämpligare mark inom Österåkers kommun, varigenom bl. a. även i fortsättningen kommunens intresse av en statlig anläggning inom sina gränser blir tillgodosett, finner utskottet i likhet med departementschefen, att en försäljning av det tidigare förvärvade markområdet bör komma till stånd.

Enligt det i propositionen redovisade preliminära avtalet om försäljning av området till John Mattson Byggnadsaktiebolag avser bolaget att utnyttja

detta för bostadsbebyggelse och annan bebyggelse. Såväl bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnden som kommunen har också vitsordat, att området är lämpligt för uppförande av bostäder. Kommunen har även uppgett, att sådan bebyggelse skulle passa in i kommunens produktion.

Enligt vad utskottet erfarit har överläggningar i fråga om markförsäljningen ägt rum mellan byggnadskommittén och Österåkers kommun. Med hänsyn härtill och då den i propositionen föreslagna försäljningen inte föränlett någon erinran från kommunens sida, tillstyrker utskottet, som funnit köpeskillingen godtagbar ur statens synpunkt, att Runö gård försäljes på sätt departementschefen förordat. Utskottet avstyrker sålunda motionen II: 791.

Såsom departementschefen anfört torde den avsedda bostadsbebyggelsen för sitt genomförande kräva statlig belåning. Utskottet vill ändock förorda, att en särskild bestämmelse intages i försäljningsavtalet, innebärande att statliga bostadslån skall anlitas för ifrågavarande bebyggelse. Med detta tillägg till avtalet kan utskottet — som förutsätter, att exploateringen av området även i övrigt sker i nära samråd med kommunen — godtaga de olika bestämmelserna i avtalsförslaget.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att motionen II: 791, i vad den avser försäljning av kronoegendomen Runö gård till Österåkers kommun eller i Stor-Stockholm samverkande kommuner, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

II. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 791, i vad den icke behandlats under I., med av utskottet föreslaget tillägg godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 7 april 1961 förordat förslag till avtal angående försäljning av kronoegendomen Runö gård.

Stockholm den 16 maj 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, Thun, Bergman, Holmqvist, Ragnar Bergh, Rikard Svensson, Anders Johansson, Söderberg, Edström, Birke, Lundström och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Almgren, Ståhl, Andreasson, fröken Elmén, herrar Cassel, Gustafsson i Skellefteå, Andersson i Knäred, fru Holmberg, herrar Blomkvist och Berg.

Reservation

av herrar *Ragnar Bergh, Birke och Cassel*, vilka ansett
dels att den del av utskottets yttrande, som på s. 2 börjar med »1956 års»
och på s. 3 slutar med »i avtalsförslaget», bort ha följande lydelse:

»1956 års riksdag anvisade ett belopp om en miljon kronor för förvärv
av Runö gård i Österåkers kommun, avsedd som förläggningsplats för en
av de centralanstalter som skall ersätta anstalten Långholmen. Uppenbart är
att beslutet om inköp av ifrågavarande område träffades utan tillräckligt om-
sorgsfulla förundersökningar, då det senare visat sig att omfattande grund-
förstärkningar — av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknade till cirka 4,5
miljoner kronor — måste vidtagas för områdets utnyttjande till avsett än-
damål. Sedan fångvårdens byggnadskommitté numera funnit förutsätt-
ningar föreligga för att kunna uppföra ifrågavarande anstalt på annan lämp-
lig mark inom Österåkers kommun föreslås i propositionen att det tidigare
förvärvade markområdet skall försäljas.

Då fastigheten icke bör behållas i kronans ägo för jordbruksändamål an-
ser även utskottet, att den bör försäljas. Vid en sådan försäljning måste,
enligt utskottets mening, högsta möjliga pris eftersträvas. Kretsen av spe-
kulanter får icke begränsas av ovidkommande hänsyn. Såvitt av proposi-
tionen kan utläsas har fastigheten icke utbjudits genom ett offentligt an-
budsförfarande utan försålts under hand. Huruvida den bjudna köpeskil-
lingen är marknadens högsta pris kan därför icke utrönas. Köpeskillingen
skälighet i och för sig är det vanskligt att uttala sig om innan bebyggelse-
möjligheten klarlagts. Som statskontoret anfört skulle överlåtelsen av egen-
domen på föreslagna villkor innebära en betydande förlust för statsverket.
En sådan förlust bör ej godtagas om den icke visats vara oundviklig. Så
har ej skett. Utskottet kan sålunda icke biträda det nu framlagda förslaget
till försäljning.

I propositionen finns ej redovisat vilka sammanlagda kostnader statsver-
ket åsamkats genom markförvärvet. Då det är av vikt för riksdagen att ha
kännedom om ifrågavarande kostnader, anser utskottet att närmare redo-
visning av dessa bör ske. Enligt utskottets mening bör nytt förslag till för-
säljning kunna föreläggas kommande höstriksdag.

Av det anförda följer att utskottet avstyrker motionen II: 791 i vad den
avser egendomens hembjudande till Österåkers kommun eller i Stor-Stock-
holm samverkande kommuner.»

dels ock att utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må

a) med bifall till motionen II: 791, såvitt nu är i fråga,
avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och
nytt förslag till innevarande års höstriksdag om försäljning
av kronoegendomen Runö gård.»